

ODGOVORNOST ZA FEMICIDE

Femicid je ubistvo žene od strane muškog ubice kome je presudni motivacioni faktor za izvršenje tog dela bio ženski pol žrtve, prema kojoj je osećao mržnju, osećaj vlasništva, prezir i sl. Kao i za svako ubistvo, odgovoran je pre svega počinitelac, i u krivičnompravnom i u društvenom smislu. Biće predstavljeni podaci o broju i učestalosti ovog specifičnog ubistva u Srbiji. Polemika da li femicid treba ili ne da bude koncipiran kao posebno krivično delo, stavovi teorije, aktivizma, međunarodnopravna analiza za femicid relevantnih međunarodnih dokumenata, uporednopravna analiza krivičnopravnih rešenja zemalja regiona, sa posebnim osvrtom na Hrvatsku gde je femicid unet u Kazneni zakonik u martu 2024. godine, kao i argumentovani, kritički stavovi autorke o tim pitanjima. Kriminološke analize ukazuju da je femicid jedno od najpredvidljivijih krivičnih dela jer mu u većini slučajeva prethodi istorijat eskaliranog nasilja potonjeg ubice nad potonjom žrtvom. Iz toga, kao sledeći pravac identifikovanja odgovornosti, proizilazi ukazivanje

---

* Doktor pravnih nauka, naučna savetnica u penziji Instituta društvenih nauka u Beogradu, zorica.mrsevic@gmail.com

na propuste institucija čiji je mandat represivno, ali i preventivno delovanje u svim slučajevima rodno zasnovanog nasilja. Na propuste policije, centra za socijalni rad, javnotužilačkih, medicinskih i obrazovnih ustanova da postupaju kada imaju saznanje o postojanju mogućnosti izvršenja femicida, ukazuju analize nezavisnih istraživačkih entiteta, medijski izveštaji, svedoci konkretnog dela, kao i nezavisne institucije (zaštitnici građana svih nivoa, poverenik za zaštitu od diskriminacije i sl.). Odgovornost ustanova kojima se žrtva femicida obraćala pre ubistva posebno ukazuje na odgovornost onih ustanova i odgovornih pojedinaca u njima, koji su propustili da u skladu sa svojim ovlašćenjima, blagovremeno reaguju i verovatno spreče letalni ishod. Postoji, takođe, i individualna odgovornost osoba (suseda, rodbine, poznanika) koje su bile svesne postojanja nasilja čiji je izvršilac potonji ubica, a koji nisu reagovali u skladu sa svojom zakonskom obavezom prijavljivanja nasilja. Postoji i politička odgovornost političkih aktera koji umanjuju značaj rodno zasnovanog nasilja, promovišu tradicionalne, stereotipne rodne odnose, potčinjenost žene muškarcu, čime normalizuju ćutanje o tom nasilju i neadekvatno i neblagovremeno reagovanje institucija. Kao zaključak biće izneti argumentovani stavovi autorke o mogućim načinima jačanja odgovornosti svih pomenutih odgovornih institucionalnih, društvenih, individualnih i političkih aktera za postupanje u slučajevima femicida i time smanjivanje incidenata rodno zasnovanog nasilja i femicida.

Ključne reči: krivično delo femicida, međunarodnopravna dokumenta, rodno zasnovano nasilje, institucije, odgovornost